

Критеријуми за оцењивање – Српски језик и књижевност

Ученици од 5. до 8. разреда оцењују се *формативно* и *сумативно*, оценом *од 1 до 5, током целе школске године*. Оцењивање обухвата све три области српског језика и књижевности, а то су: *књижевност, језик (граматика, правопис, ортоепија) и језичка култура*. Оцењују се:

- писмени задаци
- контролни задаци
- домаћи задаци
- домаћа лектира
- говорне вежбе
- диктати
- рецитовање
- активност на часу

Документација која прати процес оцењивања је: е-дневник, педагошка свеска наставника, тестови, диктати, писмени и домаћи задаци.

Формативно оцењивање подразумева: праћење напредовања, ангажовања и мотивисаности ученика, активност на часовима (укључујући све три области српског језика), дисциплину, редовно доношење прибора, израду домаћих задатака, поштовање наставника и ученика у одељењу. Води се у педагошкој свесци наставника, а из овог оцењивања проистиче оцена за рад на часу на крају сваког класификационог периода или на крају полугодишта и године.

Елементи формативног оцењивања (према правилу евидентирају се у педагошкој свесци): усмени одговори; писмене провере до петнаест минута; ангажовање (степен развијености ученичке компетенције, активност на часу, успешност у групном раду, израда плаката/паноа, семинарски радови, ПП презентације и друго); домаћи задаци.

У току једног полугодишта ученик се оцењује најмање четири пута, од чега је најмање један одговор усмени.

Писмене провере знања структурирају се на основу три нивоа знања (основни, средњи и напредни ниво), а према стандардима. Распоред писмених провера знања објављује се на сајту школе и на огласној табли.

- Ученици којима је потребна додатна подршка у учењу (индивидуализација и ИОП) оцењују се индивидуално, у складу са могућностима и односом према раду.

Критеријуми вредновања писаних задатака из српског језика

1. Уколико ученик не одреди прецизно *тежиште теме*, задатак ће бити оцењен као *недовољан*.
2. Ако није испоштована *композиција задатка* (тј. недостаје неки од елемената композиције – увод или закључак), задатак ће се сматрати недовршеним, па ће уследити оцена мање. Оцена може бити и нижа у зависности од ваљаности осталих елемената писаног рада.
3. Уколико нису задовољени *критеријуми правописне норме*, а у зависности од броја, врсте и тежине грешака, оцена се може смањити. Великом правописном грешком сматраће се: неправилно писање одричне речце *не* уз глагол и употреба глагола *треба*; неправилна употреба великог слова; погрешно састављено и растављено писање речи; писање сугласника *ј* (у разредима од VI до VIII); преношење речи у нови ред; неправилна употреба гласовних промена у разредима од VI до VIII. Ако ученик направи више од четири грешке из наведеног корпуса, оцена ће бити умањена за једну.
4. Правилна употреба *синтаксичких норми*: правилна употреба падежних облика; поштовање редоследа речи у реченици; интерпункција и инверзија (VII и VIII разред). У зависности од броја и врсте погрешке – нижа оцена.
5. У VII и VIII разреду – веће инсистирање на *стилу* и *естетици задатка*.

Критеријуми вредновања контролних задатака из српског језика

Контролни задаци су најављени и садрже питања из читања и разумевања прочитаног, књижевности, граматике и правописа.

Задаци се структурирају на три нивоа: основни, средњи и напредни ниво.

Оцењивање на основу процената:

0% - 29% = недовољан (1)

30% - 49% = довољан (2)

50% - 69% = добар (3)

70% - 89% = врло добар (4)

90% - 100% = одличан (5)

**Критеријуми и елементи оцењивања
у настави српског језика и књижевности
у 5. разреду**

ОДЛИЧАН (5)

Књижевност

Ученик чита са разумевањем различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и потпуно самостално уме да:

- 1) опише свој доживљај;
- 2) одреди књижевни род и врсту;
- 3) анализира елементе композиције (стих, строфа; фабула, поглавље, епизода; чин, сцена, појава; једночинка; радио-драма);
- 3) одреди карактеристике народне и ауторске књижевности и да их пронађе и докаже у конкретном тексту;
- 4) препозна стилске фигуре у тексту, као и да их користи у усменом и писменом изражавању (персонификација, поређење, оноματοпеја и епитет);
- 5) прави разлику између песника и лирског субјекта, преповедача и писца;
- 6) аргументовано брани постављене тезе током интерпретације књижевног текста, повеже и примени стечена знања на новим текстовима (тема, порука, главни и споредни мотиви, особине ликова, вредновање поступака ликова, узрочно-последично низање мотива);
- 7) се критички осврће на прочитани текст, има развијене способности да процењује, самосталан је и лако долази до решења.

Ученик мора редовно читати домаћу лектуру и учествовати у интерпретацији.

На часовима је увек активан и учествује у анализи нових текстова, чита више од оног што је задато и служи се осталим изворима знања.

Језик

Ученик у потпуности са разумевањем усваја наставне садржаје из граматике и на примерима показује да уме да:

- 1) разликује променљиве речи и подврсте променљивих речи и непроменљиве речи – прилоге и предлоге;
- 2) разликује категорије рода, броја и падежа речи које имају деклинацију;
- 3) одреди функције и значења падежа;
- 4) препозна основне реченичне чланове (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе, апозицију);
- 5) разликује глаголска времена и граматичке категорије глагола;
- 6) доследно примењује правописна правила у писаним радовима (употреба великог слова, састављено и растављено писање речи, интерпункцијски знакови – запета, наводници, црта);
- 7) успешно пише по диктату (**до две грешке**) и самостално тачним реченицама одговора на питања отвореног типа;
- 8) у потпуности правилно изговара гласове и наглашава речи, интонира реченицу и разговетно чита наглас.

Језичка култура

Ученик **говорну поруку** изговара потпуном и правилном реченицом и врло успешно, самостално, говори напамет одабране одломке или књижевне текстове, прича, препричава и описује и показује логичну и емоционалну изражајност у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).

Писмени радови су садржајно разрађени, тачно написани, композицијски утемељени, занимљиви, креативни и маштовити.

Самостално проналази тражене информације у тексту.

Потпуно самостално наводи синониме и антониме.

ВРЛО ДОБАР (4)

Књижевност

Ученик чита са разумевањем различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **углавном самостално** уме да:

- 1) опише свој доживљај;
- 2) одреди књижевни род и врсту;
- 3) анализира **готово све** елементе композиције (стих, строфа; фабула, поглавље, епизода; чин, сцена, појава; једночинка; радио-драма);
- 4) одреди карактеристике народне и ауторске књижевности и да их пронађе и докаже у конкретном тексту;
- 5) препозна стилске фигуре у тексту, као и да их користи у усменом и писменом изражавању (персонификација, поређење, оноματοпеја и епитет);
- 6) прави разлику између песника и лирског субјекта, преповедача и писца;
- 7) аргументовано брани постављене тезе током интерпретације књижевног текста, повеже и примени стечена знања на новим текстовима (тема, порука, главни и споредни мотиви, особине ликова, вредновање поступака ликова, узрочно-последично низање мотива);
- 8) се критички осврће на прочитани текст, има развијене способности да процењује, самосталан је и лако долази до решења.

Ученик мора редовно читати домаћу лектуру и учествовати у интерпретацији.

На часовима је увек активан и учествује у анализи нових текстова, **често** чита више од оног што је задато и **често** се служи осталим изворима знања.

Језик

Ученик **готово у потпуности** са разумевањем усваја наставне садржаје из граматике и на примерима показује да уме **углавном без грешке** да примени стечена знања:

- 1) разликује променљиве речи и подврсте променљивих речи и непроменљиве речи – прилоге и предлоге;
- 2) разликује категорије рода, броја и падежа речи које имају деклинацију;
- 3) одреди функције и значења падежа;
- 4) препозна основне реченичне чланове (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе, апозицију);
- 5) разликује глаголска времена и граматичке категорије глагола;
- 6) доследно примењује правописна правила у писаним радовима (употреба великог слова, састављено и растављено писање речи, интерпункцијски знакови – запета, наводници, црта);
- 7) успешно пише по диктату (**до четири грешке**) и самостално тачним реченицама одговора на питања отвореног типа;
- 8) у потпуности правилно изговара гласове и наглашава речи, интонира реченицу и разговетно чита наглас.

Језичка култура

Говорну поруку изговара потпуном и правилном реченицом и успешно самостално говори напамет одабране одломке или књижевне текстове, прича, препричава и описује и **углавном** показује логичну и емоционалну изражајност у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).

Писмени радови су садржајно разрађени, **углавном** тачно написани, композицијски утемељени.

Самостално проналази тражене информације у тексту.

Самостално наводи синонине и антониме.

ДОБАР (3)

Књижевност

Ученик чита различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и:

- 1) **делимично** уме да опише свој доживљај;
- 2) **самостално** одређује књижевни род и **тражи помоћ** при одређивању врсте;
- 3) **уз подстицај** одређује неке елементе композиције;
- 4) зна карактеристике народне и ауторске књижевности;
- 5) зна дефиниције стилских фигура, **уз помоћ** наставника или вршњака препознаје их у тексту (персонификација, поређење, оноματοпеја и епитет);
- 6) **делимично** усваја књижевне термине и појмове и **понекад** учествује у интерпретацији књижевног текста.

У **већини случајева** чита домаћу лектуру и **понекад** учествује у интерпретацији.

На часовима је **каткад** активан и **ретко** користи додатне изворе знања.

Језик

Ученик **уме да дефинише** наставне садржаје из граматике, **памти их и репродукује**, али **не учи редовно, па греш**и у примени стечених знања. Ученик **делимично** уме да:

- 1) разликује променљиве и непроменљиве речи;
- 2) разликује категорије рода и броја;
- 3) одређује падеже речи које имају деклинацију;
- 4) препозна основне реченичне чланове;
- 5) **уз помоћ** наставника разликује глаголска времена и граматичке категорије глагола;
- 6) примени правописна правила у писаним радовима (употреба великог слова, састављено и растављено писање речи, интерпункцијски знакови – запета, наводници, црта);
- 7) пише по диктату (**до 6 грешака**);
- 8) уме да одговори на питања, али реченице нису граматички и правописно тачне (питања отвореног типа);
- 9) правилно изговара гласове и **понекад греш**и у наглашавању речи, интонирању реченице и читању наглас.

Језичка култура

Говорну поруку, одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, препричава и описује **уз помоћ наставника** у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).

Писмени радови су **делимично** садржајно разрађени, **делимично** тачно написани и композицијски утемељени.

Уз помоћ проналази тражене информације у тексту и наводи синонине и антониме.

ДОВОЉАН (2)

Књижевност

Ученик лоше чита различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **понекад делимично** уме да опише свој доживљај.

Понекад уз помоћ уме да одреди књижевни род и **стално тражи помоћ** при одређивању врсте.

Уз подстицај ретко одређује неке елементе композиције.

Разликује народну књижевност од ауторске.

Препознаје неке књижевнотеоријске појмове **уз подстицај и помоћ** (персонификација, поређење, оноματοпеја и епитет; песник и лирски субјекат, преповедач и писац; катрен, десетерац и осмерац; порука, особине ликова, вредновање поступака ликова).

У већини случајева не чита домаћу лектуру и **ретко** учествује у интерпретацији.

На часовима је **ретко** активан.

Језик

Ученик **ретко** уме да дефинише наставне садржаје из граматике, **делимично** их памти и репродукује, али **ретко учи, па не уме да примени стечена знања**:

- 1) разликује категорије рода, броја и **уз помоћ ретко** одређује падеже речи које имају деклинацију;
- 2) **понекад** препознаје основне реченичне чланове;
- 3) **уз помоћ** разликује глаголска времена;
- 4) прави веће правописне и граматичке грешке;
- 5) потребна је **стална помоћ наставника**;
- 6) **углавном** правилно изговара гласове и **углавном греш**и у наглашавању речи, интонирању реченице и читању наглас.

Језичка култура

Ретко успева да формулише говорну поруку, да каже одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, да препричава и описује **и поред помоћи наставника** у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).

Писмени радови су **логички неповезани и садржајно сиромашни, али у вези са темом**; имају доста већих правописних, граматичких и стилских грешака, али ученик поштује форму.

Понекад уме да наведе синоним и антоним уз помоћ наставника.

НЕДОВОЉАН (1)

Књижевност

Ученик нема развијено интересовање за читање и ни уз добру мотивацију и помоћ не учествује у интерпретацији.

Нема основна књижевнотеоријска знања, а због лошег читања не разуме текст.

Не чита домаћу лектуру и не учествује у интерпретацији.

На часовима је неактиван.

Језик

Ученик није усвојио наставне садржаје из граматике, не препознаје граматичке категорије.

Нема предзнања па тешко прати наставу, пасиван је и незаинтересован.

Не прихвата помоћ ни савете наставника.

Језичка култура

Не успева да формулише говорну поруку, да говори одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, да препричава и описује **и поред помоћи наставника** у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела).

Писмени радови су логички неповезани и садржајно сиромашни и **нису у вези са темом**, не поштује правописну и граматичку норму.

Тешко се изражава, а техника читања не задовољава узрасни стандард.

**Критеријуми и елементи оцењивања
у настави српског језика и књижевности
у 6. разреду**

ОДЛИЧАН (5)

Књижевност

Ученик чита са разумевањем различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **потпуно самостално** уме да:

- 1) опише свој доживљај;
- 2) **самостално уме** да одреди књижевни род и врсту;
- 3) анализира елементе композиције (стих, строфа, рима; тема, мотив, време и место радње, заплет и расплет);
- 4) зна карактеристике народне и ауторске књижевности и **уме самостално** да их пронађе и докаже у конкретном тексту;
- 5) **потпуно** усваја стилске фигуре, препознаје их у тексту и уме да их користи у усменом и писменом изражавању (персонификација, поређење, контраст, оноματοпеја, епитет, хипербола);
- 6) **потпуно усваја** књижевне термине и појмове и препознаје их у тексту (песник и лирски субјекат; приповедач и писац; катрен, дистих, терцет; лирски и епски десетерац и осмерац; врсте риме: парна, обгрљена и укрштена; описна, родољубива и социјална песма, дитирамб, елегија; песма о раду, митолошка, обредна и породична песма; комедија);
- 7) аргументовано брани постављене тезе током интерпретације књижевног текста, **повезује и примењује** стечена знања на новим текстовима (тема, порука, главни и споредни мотиви, особине ликова, вредновање поступака ликова, узрочно-последично низање мотива; облици казивања: нарација, дескрипција, дијалог и монолог; дидаскалије и реплика);
- 8) критички се осврће на прочитани текст, има развијене способности да процењује, **самосталан је и лако** долази до решења;
- 9) редовно чита домаћу лектуру и учествује у интерпретацији;
- 10) на часовима је **увек активан** и учествује у анализи нових текстова, **чита више** од оног што је задато и служи се осталим изворима знања.

Језик

Ученик у **потпуности** са разумевањем усваја наставне садржаје из граматике и на примерима показује да **уме потпуно самостално да примени** стечена знања:

- 1) разликује врсте и подврсте речи (неличне и придевске заменице);
- 2) разликује категорије рода, броја и падежа речи које имају деклинацију, функције и значења падежа;
- 3) одређује реченичне чланове;
- 4) разликује глаголска времена (аорист, имперфекат, плусквамперфекат) и граматичке категорије глагола;
- 5) одређује комуникативну функцију реченица;
- 6) разликује начине творбе речи и њима добијене речи;
- 7) препознаје фонетске особине језика и гласовне промене;
- 8) **зна** правописна правила (употреба великог слова, састављено и растављено писање речи, растављање речи на крају реда, писање заменица са предлозима, глаголских облика и облика гласовних промена, као и интерпункцијских знакова – запета, наводници, црта) и **доследно их самостално примењује** у писаним радовима;

9) успешно пише по диктату (**до 3 грешке**) и **уме самостално** да тачним реченицама одговори на питања (питања отвореног типа);

10) у **потпуности правилно** изговара гласове и наглашава речи, интонира реченицу и разговетно чита наглас.

Језичка култура

Говорну поруку изговара **потпуном и правилном реченицом** и **врло успешно** користи различите облике усменог изражавања, препричава са сажимањем и без сажимања и описује и **показује логичну и емоционалну изражајност** у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су садржајно разрађени, тачно написани, композицијски утемељени, **занимљиви, креативни и маштовити**. Самостално проналази тражене информације у тексту. Потпуно самостално и успешно саставља вест, обавештење и кратак извештај, као и да драматизује краћи текст. **Потпуно успешно** гради деминутиве и аугментативе.

ВРЛО ДОБАР (4)

Књижевност

Ученик чита са разумевањем различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **углавном самостално** уме да:

1) опише свој доживљај;

2) **углавном самостално** уме да одреди књижевни род и врсту;

3) анализира елементе композиције (стих, строфа, рима; тема, мотив, време и место радње, заплет и расплет);

4) зна карактеристике народне и ауторске књижевности (ауторске приповетке и романа) и **уме углавном самостално** да их пронађе у конкретном тексту;

5) **углавном** усваја стилске фигуре, препознаје их у тексту и уме да их користи у усменом и писменом изражавању (персонификација, поређење, контраст, оноματοпеја, хипербола);

6) **потпуно усваја** књижевне термине и појмове и препознаје их у тексту (песник и лирски субјекат; приповедач и писац; катрен, дистих и терцет; лирски и епски десетерац и осмерац; врсте риме – парна, обгрљена и укрштена; описна, родољубива и социјална песма, дитирамб, елегија; породичне, обредне, митолошке и песме о раду; комедија);

7) аргументовано брани постављене тезе током интерпретације књижевног текста, **углавном самостално повезује и примењује** стечена знања на новим текстовима (тема, порука, главни и споредни мотиви, особине ликова, вредновање поступака ликова, узрочно-последично низање мотива; облици казивања – наратија, дескрипција, дијалог и монолог; дидаскалије и реплика);

8) критички се осврће на прочитани текст, има развијене способности да процењује, **углавном је самосталан** и долази до решења;

9) редовно чита домаћу лектуру и учествује у интерпретацији;

10) на часовима је **активан** и учествује у анализи нових текстова, **често чита више** од оног што је задато и често се служи осталим изворима знања.

Језик

Ученик **готово** у потпуности са разумевањем усваја наставне садржаје из граматике и на примерима показује да уме **углавном без грешке** да примени стечена знања:

1) разликује врсте и подврсте речи (неличне и придевске заменице);

2) разликује категорије рода, броја и падежа речи које имају деклинацију, функције и значења падежа;

3) одређује реченичне чланове;

- 4) разликује глаголска времена (аорист, имперфекат, плусквамперфекат) и граматичке категорије глагола;
- 5) одређује комуникативну функцију реченица;
- 6) разликује начине творбе речи и њима добијене речи;
- 7) препознаје фонетске особине језика и гласовне промене;
- 8) **зна** правописна правила (употреба великог слова, састављено и растављено писање речи, растављање речи на крају реда, писање одричних заменица, глаголских облика и облика гласовних промена, интерпункцијски знакови – запета, наводници, црта) и **доследно их самостално** примењује у писаним радовима;
- 9) успешно пише по диктату (**до 6 грешака**) и уме самостално да тачним реченицама одговори на питања (питања отвореног типа);
- 10) у **потпуности правилно изговара** гласове и наглашава речи, интонира реченицу и разговетно чита наглас.

Језичка култура

Говорну поруку изговара потпуном и правилном реченицом и **успешно** користи различите облике писаног и усменог изражавања, препричава са сажимањем и без сажимања и описује и **углавном** показује логичну и емоционалну изражајност у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су садржајно разрађени, **углавном** тачно написани, композицијски утемељени. Самостално проналази тражене информације у тексту. **Углавном самостално** саставља вест, обавештење и краћи извештај. Уме да драматизује краћи текст и углавном успешно гради деминутиве и аугментативе.

ДОБАР (3)

Књижевност

Ученик чита различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова).

- 1) **делимично** уме да опише свој доживљај;
- 2) **самостално уме** да одреди књижевни род и **тражи помоћ** при одређивању врсте;
- 3) уз **подстицај одређује** неке елементе композиције (строфа, стих, рима; тема, мотив, време и место радње, заплет и расплет);
- 4) зна карактеристике народне и ауторске књижевности (разлику између ауторске приповетке и романа);
- 5) **зна дефиниције** стилских фигура, уз **помоћ наставника или вршњака препознаје** их у тексту (персонификација, поређење, оноματοпеја, контраст, епитет, хипербола);
- 6) **делимично** усваја књижевне термине и појмове (посник и лирски субјекат; приповедач и писац; катрен, дистих и терцет; лирски и епски десетерац и осмерац; врсте риме – парна, обгрљена и укрштена; описна, родољубива и социјална песма, дитирамб, елегија; митолошке, породичне, обредне и песме о раду; комедија);
- 7) **понекад учествује** у интерпретацији стиха;
- 8) у **већини случајева** чита домаћу лектуру и **понекад** учествује у интерпретацији;
- 9) на часовима је **каткад** активан и **ретко користи** додатне изворе знања;

Језик

- 1) Ученик **уме да дефинише** наставне садржаје из граматике (наведене уз оцене 5 и 4);
- 2) **памти их и репродукује**, али **не учи редовно**, па **греш** у примени стечених знања;
- 3) **зна** правописна правила и **делимично** их примењује у писаним радовима;
- 4) делимично успешно пише по диктату (**до 9 грешака**);
- 5) уме да одговори на питања, али реченице нису граматички и правописно тачне (питања отвореног типа);

б) правилно изговара гласове и **понекад греш**и у наглашавању речи, интонирању реченице и читању наглас.

Језичка култура

Говорну поруку изговара потпуном и правилном реченицом, користи различите облике усменог изражавања, препричава и описује **уз помоћ** наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су **делимично** садржајно разрађени, **делимично** тачно написани, композицијски утемељени. **Уз помоћ** проналази тражене информације у тексту, саставља вест, обавештење и кратак извештај и гради деминутиве и аугментативе.

ДОВОЉАН (2)

Књижевност

- 1) Ученик лоше чита различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова);
- 2) **понекад делимично** уме да опише свој доживљај;
- 3) **понекад уз помоћ** уме да одреди књижевни род и **стално тражи помоћ** при одређивању врсте;
- 4) уз **подстицај ретко одређује** неке елементе композиције;
- 5) **разликује** народну књижевност од ауторске;
- 6) **препознаје** неке књижевнотеоријске појмове **уз подстицај и помоћ** (персонификација, поређење, ономатопеја и епитет; песник и лирски субјекат, приповедач и писац; катрен, десетерац и осмерац; порука, особине ликова, вредновање поступака ликова);
- 7) у **већини случајева не** чита домаћу лектуру и **ретко** учествује у интерпретацији;
- 8) на часовима је **ретко** активан.

Језик

- 1) Ученик **ретко уме дефинише** наставне садржаје из граматике (набројане у оценама 5 и 4), **делимично их памти и репродукује**, али **ретко учи, па не уме** да примени стечена знања (разликује категорије рода и броја и некад уз помоћ одреди падеж; понекад препозна основне реченичне чланове; уз помоћ разликује глаголска времена);
- 2) **прави** веће правописне и граматичке **грешке**;
- 3) потребна је стална помоћ наставника;
- 4) углавном правилно изговара гласове и **углавном греш**и у наглашавању речи, интонирању реченице и читању наглас.

Језичка култура

Ретко успева да формулише говорну поруку, да каже одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, да препричава и описује и **поред помоћи** наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су **логички неповезани и садржајно сиромашни, али у вези са темом, имају доста већих правописних, граматичких и стилских грешака**, али поштује форму.

НЕДОВОЉАН (1)

Књижевност

Ученик **нема развијено интересовање** за читање и ни уз добру мотивацију и помоћ **не учествује** у интерпретацији. Нема основна књижевнотеоријска знања, а због лошег читања не разуме текст. **Не чита** домаћу лектуру и **не учествује** у интерпретацији. На часовима је **неактиван**.

Језик

Ученик **није усвојио** наставне садржаје из граматике, **не препознаје** граматичке категорије. **Нема предзнања**, па **тешко прати** наставу, **пасиван је** и **незаинтересован**. **Не прихвата помоћ** ни савете наставника.

Језичка култура

Не успева да формулише говорну поруку, да каже одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, да препричава и описује и **поред помоћи** наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су **логички неповезани** и **садржајно сиромашни** и **нису у вези са темом**, **не поштује правописну** и **граматичку норму**. **Тешко се изражава**, а техника читања **не задовољава**.

Критеријуми и елементи оцењивања у настави српског језика и књижевности у 7. разреду

ОДЛИЧАН (5)

Књижевност

Ученик чита са разумевањем различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **потпуно самостално** уме да:

- 1) опише свој доживљај;
- 2) **самостално** уме да одреди књижевни род и врсту;
- 3) анализира елементе композиције (стих, строфа; фабула, поглавље, епизода; чин, сцена, појава и сл.);
- 4) зна карактеристике народне и ауторске књижевности и **уме самостално** да их пронађе и докаже у конкретном тексту;
- 5) **потпуно** усваја стилске фигуре, препознаје их у тексту и уме да их користи у усменом и писменом изражавању (персонификација, поређење, контраст ономотопеја, епитет, метафора, симбол, словенска антитеза, хипербола, апострофа);
- 6) **потпуно усваја** књижевне термине и појмове и препознаје их у тексту;
- 7) аргументовано брани постављене тезе током интерпретације књижевног текста, **повезује и примењује** стечена знања на новим текстовима (тема, порука, главни и споредни мотиви, особине ликова, вредновање поступака ликова, узрочно-последично низање мотива);
- 8) критички се осврће на прочитани текст, има развијене способности да процењује, **самосталан је и лако** долази до решења;
- 9) редовно чита домаћу лектуру и учествује у интерпретацији;
- 10) на часовима је **увек активан** и учествује у анализи нових текстова, **чита више** од оног што је задато и служи се осталим изворима знања.

Језик

Ученик у **потпуности** са разумевањем усваја наставне садржаје из граматике и на примерима показује да **уме потпуно самостално да примени** стечена знања:

- 1) разликује врсте и подврсте речи;
- 2) разликује категорије рода, броја и падежа речи које имају деклинацију, функције и значења падежа;
- 3) одређује реченичне чланове;

- 4) разликује глаголска времена и граматичке категорије глагола;
- 5) одређује комуникативну и предикатску реченицу;
- 6) одређује напоредне односе међу реченичним члановима и независним реченицама;
- 7) одређује врсту и службу зависних реченица;
- 8) препознаје особине конгруенције;
- 9) одређује акценат у речима;
- 10) **зна** правописна правила и **доследно их самостално примењује** у писаним радовима. Успешно пише по диктату (**до 3 грешке**) и **уме самостално** да тачним реченицама одговори на питања (питања отвореног типа);
- 11) у **потпуности правилно** изговара гласове и наглашава речи, интонира реченицу и разговетно чита наглас.

Језичка култура

Говорну поруку изговара **потпуном и правилном реченицом и врло успешно** самостално говори напамет одабране одломке или књижевне текстове, прича, препричава и описује и **показује логичну и емоционалну изражајност** у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су садржајно разрађени, тачно написани, композицијски утемељени, **занимљиви, креативни и маштовити**. Самостално проналази тражене информације у тексту. **Потпуно самостално** наводи синонине и антонине.

ВРЛО ДОБАР (4)

Књижевност

Ученик чита са разумевањем различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **углавном самостално** уме да:

- 1) опише свој доживљај;
- 2) **углавном самостално** уме да одреди књижевни род и врсту;
- 3) анализира елементе композиције (стих, строфа; фабула, поглавље, епизода; чин, сцена, појава и сл.);
- 4) зна карактеристике народне и ауторске књижевности и **уме углавном самостално** да их пронађе и докаже у конкретном тексту;
- 5) **углавном** усваја стилске фигуре, препознаје их у тексту и уме да их користи у усменом и писменом изражавању (персонификација, поређење, контраст, оноματοпеја, епитет, метафора, симбол, словенска антитеза, хипербола, апострофа);
- 6) **потпуно усваја** књижевне термине и појмове и препознаје их у тексту;
- 7) аргументовано брани постављене тезе током интерпретације књижевног текста, **повезује и примењује** стечена знања на новим текстовима (тема, порука, главни и споредни мотиви, особине ликова, вредновање поступака ликова, узрочно-последично низање мотива);
- 8) критички се осврће на прочитани текст, има развијене способности да процењује, **углавном је самосталан** и долази до решења;
- 9) редовно чита домаћу лектуру и учествује у интерпретацији;
- 10) на часовима је **активан** и учествује у анализи нових текстова, **често чита више** од оног што је задато и служи се осталим изворима знања.

Језик

Ученик у **готово** у потпуности са разумевањем усваја наставне садржаје из граматике и на примерима показује да уме **углавном без грешке** да примени стечена знања:

- 1) разликује врсте и подврсте речи;

- 2) разликује категорије рода, броја и падежа речи које имају деклинацију, функције и значења падежа;
- 3) одређује реченичне чланове;
- 4) разликује глаголска времена и граматичке категорије глагола;
- 5) одређује комуникативну и предикатску реченицу;
- 6) одређује напоредне односе међу реченичним члановима и независним реченицама;
- 7) одређује врсту и службу зависних реченица;
- 8) препознаје особине конгруенције;
- 9) **зна** правописна правила и **доследно их самостално** примењује у писаним радовима;
- 10) успешно пише по диктату (**до 6 грешака**) и уме самостално да тачним реченицама одговори на питања (питања отвореног типа);
- 11) препознаје акценат у речима;
- 12) **у потпуности правилно изговара** гласове и наглашава речи, интонира реченицу и развојно чита наглас.

Језичка култура

Говорну поруку изговара потпуном и правилном реченицом и **успешно** самостално говори напамет одабране одломке или књижевне текстове; прича, препричава и описује и **углавном** показује логичну и емоционалну изражајност у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су садржајно разрађени, **углавном** тачно написани, композицијски утемељени. Самостално проналази тражене информације у тексту. **Самостално** наводи синониме и антониме.

ДОБАР (3)

Књижевност

Ученик чита различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова).

- 1) **Делимично** уме да опише свој доживљај;
- 2) **самостално** уме да одреди књижевни род и **тражи помоћ** при одређивању врсте;
- 3) уз **подстицај одређује** неке елементе композиције;
- 4) зна карактеристике народне и ауторске књижевности;
- 5) **зна дефиниције** стилских фигура, **уз помоћ наставника или вршњака препознаје их** у тексту;
- 6) **делимично** усваја књижевне термине и појмове;
- 7) **понекад учествује** у интерпретацији;
- 8) **у већини случајева** чита домаћу лектуру и **понекад** учествује у интерпретацији;
- 9) на часовима је **каткад** активан и **ретко користи** додатне изворе знања.

Језик

- 1) Ученик **уме да дефинише** наставне садржаје из граматике (наведене уз оцене 5 и 4);
- 2) **памти их и репродукује**, али **не учи редовно**, па **греш** у примени стечених знања;
- 3) **зна** правописна правила и **делимично их** примењује у писаним радовима;
- 4) **делимично** успешно пише по диктату (**до 9 грешака**);
- 5) уме да одговори на питања, али реченице нису граматички и правописно тачне (питања отвореног типа);
- 6) **правилно изговара гласове и понекад греш** у наглашавању речи, интонирању реченице и читању наглас.

Језичка култура

Говорну поруку, одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, препричава и описује **уз помоћ** наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су **делимично**

садржајно разрађени, **делимично** тачно написани, композицијски утемељени. **Уз помоћ** проналази тражене информације у тексту и наводи синониме и антониме.

ДОВОЉАН (2)

Књижевност

- 1) Ученик лоше чита различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова);
- 2) **понекад делимично** уме да опише свој доживљај;
- 3) **понекад уз помоћ уме** да одреди књижевни род и **сталнотражи помоћ** при одређивању врсте;
- 4) уз **подстицај ретко одређује** неке елементе композиције;
- 5) **разликује** народну књижевност од ауторске;
- 6) **препознаје** неке књижевнотеоријске појмове **уз подстицај и помоћ**;
- 7) у **већини случајева не** чита домаћу лектуру и **ретко** учествује у интерпретацији;
- 8) на часовима је **ретко** активан.

Језик

- 1) ученик **ретко уме дефинише** наставне садржаје из граматике (набројане у оценама 5 и 4), **делимично их памти и репродукује**, али **ретко учи, па не уме** примени стечена знања;
- 2) **прави** веће правописне и граматичке **грешке**;
- 3) потребна је стална помоћ наставника;
- 4) углавном правилно изговара гласове и **углавном греши** у наглашавању речи, интонирању реченице и читању наглас.

Језичка култура

Ретко успева да формулише говорну поруку, да каже одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, да препричава и описује и **поред помоћи** наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су **логички неповезани и садржајно сиромашни, али у вези са темом, имају доста већих правописних, граматичких и стилских грешака**, али поштује форму.

НЕДОВОЉАН (1)

Књижевност

Ученик **нема развијено интересовање** за читање и ни уз добру мотивацију и помоћ **не учествује** у интерпретацији. Нема основна књижевнотеоријска знања, а због лошег читања не разуме текст. **Не чита** домаћу лектуру и **не учествује** у интерпретацији. На часовима је **неактиван**.

Језик

Ученик **није усвојио** наставне садржаје из граматике, **не препознаје граматичке категорије. Нема предзнања, па тешко прати** наставу, **пасиван је и незаинтересован. Не прихвата помоћ** ни савете наставника.

Језичка култура

Не успева да формулише говорну поруку, да каже одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, да препричава и описује и **поред помоћи** наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су **логички неповезани и садржајно сиромашни и нису у вези са темом, не поштује правописну и граматичку норму. Тешко се изражава, а техника читања не задовољава.**

**Критеријуми и елементи оцењивања
у настави српског језика и књижевности
у 8. разреду**

ОДЛИЧАН (5)

Књижевност

Ученик чита са разумевањем различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **потпуно самостално** уме да:

- 1) опише свој доживљај;
- 2) **самостално уме** да одреди књижевни род и врсту;
- 3) анализира елементе композиције (стих, строфа, рима; фабула, поглавље, епизода; чин, сцена, појаваи сл.);
- 4) зна карактеристике народне и ауторске књижевности и **уме самостално** да их пронађе и докаже у конкретном тексту;
- 5) **потпуно** усваја стилске фигуре, препознаје их у тексту и уме да их користи у усменом и писменом изражавању (персонификација, поређење, контраст ономатопеја, епитет, метафора, симбол, словенска антитеза, хипербола, апострофа, метонимија);
- 6) **потпуно усваја** књижевне термине и појмове и препознаје их у тексту;
- 7) аргументовано брани постављене тезе током интерпретације књижевног текста, **повезује и примењује** стечена знања на новим текстовима (тема, порука, главни и споредни мотиви, особине ликова, вредновање поступака ликова, узрочно-последично низање мотива);
- 8) критички се осврће на прочитани текст, има развијене способности да процењује, **самосталан је и лако** долази до решења;
- 9) редовно чита домаћу лектуру и учествује у интерпретацији;
- 10) на часовима је **увек активан** и учествује у анализи нових текстова, **чита више** од оног што је задато и служи се осталим изворима знања.

Језик

Ученик у **потпуности** са разумевањем усваја наставне садржаје из граматике и на примерима показује да **уме потпуно самостално да примени** стечена знања:

- 1) разликује врсте и подврсте речи;
- 2) разликује категорије рода, броја и падежа речи које имају деклинацију, функције и значења падежа;
- 3) прецизно одређује реченичне чланове;
- 4) разликује глаголске облике и граматичке категорије глагола;
- 5) одређује врсту и службу зависних реченица;
- 6) објасни настанак и развој српског књижевног језика; разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа; сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи; именује дијалекте српског језика;
- 7) зна особине гласова српског језика, **самостално** одређује гласовне промене у речима;
- 8) **самостално** издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења;
- 9) **самостално** и **потпуно** користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима;
- 10) **зна** правописна правила и **доследно их самостално примењује** у писаним радовима; успешно пише по диктату (**до 3 грешке**) и **уме самостално** да тачним реченицама одговори на питања (питања отвореног типа);

11) у **потпуности правилно** изговара гласове и наглашава речи, интонира реченицу и разговетно чита наглас.

Језичка култура

Говорну поруку изговара **потпуном и правилном реченицом** и **врло успешно** самостално говори напамет одабране одломке или књижевне текстове, прича, препричава и описује и **показује логичну и емоционалну изражајност** у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су садржајно разрађени, тачно написани, композицијски утемељени, **занимљиви, креативни и маштовити**. Самостално проналази тражене информације у тексту. **Потпуно самостално** наводи синониме и антониме.

ВРЛО ДОБАР (4)

Књижевност

Ученик чита са разумевањем различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова) и **углавном самостално** уме да:

- 1) опише свој доживљај;
- 2) **углавном самостално уме** да одреди књижевни род и врсту;
- 3) анализира елементе композиције (стих, строфа; фабула, поглавље, епизода; чин, сцена, појава и сл.);
- 4) зна карактеристике народне и ауторске књижевности и **уме углавном самостално** да их пронађе и докаже у конкретном тексту;
- 5) **углавном** усваја стилске фигуре, препознаје их у тексту и уме да их користи у усменом и писменом изражавању (персонификација, поређење, контраст оноματοпеја, епитет, метафора, симбол, словенска антитеза, хипербола, апострофа, метонимија);
- 6) **потпуно усваја** књижевне термине и појмове и препознаје их у тексту;
- 7) аргументовано брани постављене тезе током интерпретације књижевног текста, **повезује и примењује** стечена знања на новим текстовима (тема, порука, главни и споредни мотиви, особине ликова, вредновање поступака ликова, узрочно-последично низање мотива);
- 8) критички се осврће на прочитани текст, има развијене способности да процењује, **углавном је самосталан** и долази до решења;
- 9) редовно чита домаћу лектиру и учествује у интерпретацији;
- 10) на часовима је **активан** и учествује у анализи нових текстова, **често чита више** од оног што је задато и служи се осталим изворима знања.

Језик

Ученик **готово** у потпуности са разумевањем усваја наставне садржаје из граматике и на примерима показује да уме **углавном без грешке** да примени стечена знања:

- 1) разликује врсте и подврсте речи;
- 2) разликује категорије рода, броја и падежа речи које имају деклинацију, функције и значења падежа;
- 3) прецизно одређује реченичне чланове;
- 4) разликује глаголске облике и граматичке категорије глагола;
- 5) одређује врсту и службу зависних реченица;
- 6) објасни настанак и развој српског књижевног језика; разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа; сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи; именује дијалекте српског језика;
- 7) зна особине гласова српског језика, одређује гласовне промене у речима;
- 8) издвоји делове твореница и препозна основне моделе њиховог грађења;

- 9) користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима;
- 10) **зна** правописна правила и **доследно их самостално** примењује у писаним радовима; успешно пише по диктату (**до 6 грешке**) и уме самостално да тачним реченицама одговори на питања (питања отвореног типа);
- 11) у **потпуности правилно изговара** гласове и наглашава речи, интонира реченицу и разговетно чита наглас.

Језичка култура

Говорну поруку изговара потпуном и правилном реченицом и **успешно** самостално говори напамет одабране одломке или књижевне текстове, прича, препричава и описује и **углавном** показује логичну и емоционалну изражајност у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су садржајно разрађени, **углавном** тачно написани, композицијски утемељени. Самостално проналази тражене информације у тексту.

ДОБАР (3)

Књижевност

Ученик чита различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова):

- 1) **делимично** уме да опише свој доживљај;
- 2) **самостално уме** да одреди књижевни род и **тражи помоћ** при одређивању врсте;
- 3) уз **подстицај одређује** неке елементе композиције;
- 4) зна карактеристике народне и ауторске књижевности;
- 5) **зна дефиниције** стилских фигура, **уз помоћ наставника или вршњака препознаје** их у тексту;
- 6) **делимично** усваја књижевне термине и појмове;
- 7) **понекад учествује** у интерпретацији;
- 8) у **већини случајева** чита домаћу лектуру и **понекад** учествује у интерпретацији;
- 9) на часовима је **каткад** активан и **ретко користи** додатне изворе знања;

Језик

- 1) Ученик **уме да дефинише** наставне садржаје из граматике (наведене уз оцене 5 и 4);
- 2) **памти их и репродукује**, али **не учи редовно**, па **греш** у примени стечених знања;
- 3) **зна** правописна правила и **делимично** их примењује у писаним радовима;
- 4) делимично успешно пише по диктату (**до 9 грешака**);
- 5) уме да одговори на питања, али реченице нису граматички и правописно тачне (питања отвореног типа);
- 6) правилно изговара гласове и **понекад греш** у наглашавању речи, интонирању реченице и читању наглас.

Језичка култура

Говорну поруку, одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, препричава и описује **уз помоћ** наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су **делимично** садржајно разрађени, **делимично** тачно написани, композицијски утемељени. **Уз помоћ** проналази тражене информације у тексту и наводи синонине и антониме.

ДОВОЉАН (2)

Књижевност

- 1) Ученик лоше чита различите врсте књижевних дела (и остале типове текстова);
- 2) **понекад делимично** уме да опише свој доживљај;

- 3) понекад уз помоћ уме да одреди књижевни род и стално тражи помоћ при одређивању врсте;
- 4) уз подстицај ретко одређује неке елементе композиције;
- 5) разликује народну књижевност од ауторске;
- 6) препознаје неке књижевнотеоријске појмове уз подстицај и помоћ;
- 7) у већини случајева не чита домаћу лектуру и ретко учествује у интерпретацији;
- 8) на часовима је ретко активан.

Језик

- 1) Ученик ретко уме дефинише наставне садржаје из граматике (набројане у оценама 5 и 4), делимично их памти и репродукује, али ретко учи, па не уме примени стечена знања;
- 2) прави веће правописне и граматичке грешке;
- 3) потребна је стална помоћ наставника;
- 4) углавном правилно изговара гласове и углавном греши у наглашавању речи, интонирању реченице и читању наглас;

Језичка култура

Ретко успева да формулише говорну поруку, да каже одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, да препричава и описује и поред помоћи наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су логички неповезани и садржајно сиромашни, али у вези са темом, имају доста већих правописних, граматичких и стилских грешака, али поштује форму.

НЕДОВОЉАН (1)

Књижевност

Ученик нема развијено интересовање за читање и ни уз добру мотивацију и помоћ не учествује у интерпретацији. Нема основна књижевнотеоријска знања, а због лошег читања не разуме текст. Не чита домаћу лектуру и не учествује у интерпретацији. На часовима је неактиван.

Језик

Ученик није усвојио наставне садржаје из граматике, не препознаје граматичке категорије. Нема предзнања, па тешко прати наставу, пасиван је и незаинтересован. Не прихвата помоћ ни савете наставника.

Језичка култура

Не успева да формулише говорну поруку, да каже одабране одломке или књижевне текстове који се уче напамет, да препричава и описује и поред помоћи наставника у свим облицима говорних вежби (и на теме из свакодневног живота и о доживљају књижевног дела). Писмени радови су логички неповезани и садржајно сиромашни и нису у вези са темом, не поштује правописну и граматичку норму. Тешко се изражава а техника читања не задовољава.

Стручно веће српског језика и књижевности